

Demokrati för och med barn

Alla ledare bör sträva efter att göra barnen i grupperna delaktiga i de beslut som tas när det gäller verksamheten – allt efter ålder och möjlighet.

Det är inte lätt att skapa en miljö där barnen har verkligt inflytande över vad som händer. Möjligheterna finns dock, och det gäller att använda både fantasi och uppfinningsrikedom. Demokrati innebär ju att få vara med och fatta beslut, men man måste också ta ansvar för det man beslutat. Om det inte går att genomföra det på det sätt man tänkt, eller om man bara struntar i det, måste man ändå ta ansvar för det.

Börja i det lilla

Barnen och ungdomarna måste kunna överblicka följderna av de beslut som de får vara med om att ta. Ett söndagsskolebarn kan förstås inte ta ekonomiskt ansvar, utan man får börja i det lilla. Det kan t ex handla om vilka sånger man ska sjunga i kören, vilken mat man ska ha på hajken eller vad som ska stå på programmet i scoutgruppen.

Det enda sättet att lära sej demokrati på, är att man får träna sej. Man måste också låta barnen och ungdomarna känna sej verkligt delaktiga i vad som görs i gruppen. Ofta gör ledarna alla förberedelser själva och städar också efteråt. Det går snabbast och är enklast så, tycker man. De flesta ledare har dock mycket väl vetskap om, att barn gillar att hjälpa till och att få ansvar. Detta ansvar får man sedan öka steg för steg ju äldre barn man arbetar med.

Ramar som begränsar demokratin

En svårighet kan man stöta på är när barnen eller ungdomarna vill ha aktiviteter som inte stämmer med organisationens mål och syfte. Det kan också vara olika åsikter mellan ledare och barn när det till exempel gäller tiden för tystnad på ett läger. Här måste man vara klar över, att det är den övergripande målsättningen för verksamheten som är ledstjärnan.

Ledaren kan heller aldrig tvingas att ställa upp på vad som helst, och ordningsregler kan inte alltid bestämmas av majoriteten. Det finns alltid ramar, som begränsar oss. När man försöker hävda dessa begränsningar kan det ibland upplevas som skendemokrati av gruppdeltagarna. Därför är det nödvändigt att tidigt klargöra de ramar som finns för verksamheten, och dessa måste deltagarna lära sej att acceptera. Så är det ju också ute i samhället.

Luras inte

Ibland har man kanske sagt: ”Det här får ni bestämma själva”. Då är det viktigt att hålla fast vid det, även om man inte tycker beslutet blev bra. Ledaren har dock rätt att som alla andra i gruppen uttrycka sin mening om saken. En ledare som tar tillbaka ett löfte om självbestämmande mister man snart förtroendet för.

”Hur ska vi presentera det här så ungdomarna tror att de har bestämt det själva” är en farlig inställning. Då har man manipulerat och ger bara sken av att gruppen har haft inflytande på beslutet. Man kan alltså presentera sitt förslag på ett sådant sätt, att det verkar som om deltagarna bestämmer själva.

□

Regler för vår grupp

– frågeformulär, ringa in ditt svar

1. Ska vi välja någon ur gruppen som <i>leder</i> vårt arbete, t ex någon som kan avbryta onödiga diskussioner?	JA	NEJ
2. Ska vi fatta beslut innan <i>alla</i> i gruppen sagt vad dom tycker?	JA	NEJ
3. Får vi också diskutera vårt sätt att arbeta tillsammans, även om det betyder kritik av varandra?	JA	NEJ
4. Ska dom som pratar mycket försöka hålla igen och låta dom lite mer tystlåtna få chans att säga vad dom tycker?	JA	NEJ
5. Om man <i>inte</i> säger vad man tycker räknas det då som att man samtycker?	JA	NEJ
6. Ska vi hoppa över frågor som vi inte kan enas om och i stället bara ta upp sånt som vi är överens om?	JA	NEJ
7. En <i>kompromiss</i> är ju att gå halva vägen var för att enas i en viss fråga. Är det bättre med kompromisser som alla är överens om än att fortsätta diskutera sånt som man är oenig om?	JA	NEJ
8. När vi är oeniga i gruppen – är det då bäst att inte visa våra känslor utan strikt hålla oss till saken?	JA	NEJ
9. Om någon i gruppen vet mest i en viss fråga – ska hon då leda gruppen när vi jobbar med just den frågan?	JA	NEJ
10. Bör alla i gruppen få pröva olika arbetsuppgifter, till exempel vara ledaren, den som antecknar eller den som har hand om pengarna?	JA	NEJ